POVZETEK PREDAVANJA »VZGOJA – PRIPRAVA OTROKA NA ŽIVLJENJE« dr. Sebastjana Kristoviča (6. 1. 2022)

Kaj je cilj vzgoje?

Vsak projekt, ki se ga človek loti ima nek cilj. Zelo pomembno je, da imamo ta cilj vedno pred očmi. Kaj je torej cilj vzgoje? **Cilj je, da otrok postane samostojna in odgovorna oseba.** Samostojen v smislu, da je sposoben reševati lastne izzive, probleme in življenjske naloge, za kar pa mora biti usposobljen. **Naloga staršev torej je, da svoje otroke pripravijo in opremijo za življenje.** Pri vzgoji je pomembno, da starši zaupajo sami vase. Ob tem se morajo zavedati, kaj s svojim ravnanjem želijo doseči, kaj je njihov cilj, k čem stremijo.

Vprašanje je, koliko so danes otroci samostojni in pripravljeni na življenje?

Danes starši ogromno energije porabijo za pregovarjanje, razpravljanje, pojasnjevanje in animiranje. Ogromno je verbalizma v vzgoji, želeni rezultati pa na tak način skoraj nikoli niso doseženi. Vse to daje otroku sporočilo, da mu starši niso kos. Starši pozabijo, da je vzgoja maraton, je tek na dolge proge. Zato je pomembno, da starši svojo energijo smiselno razporedijo.

Lahko rečemo, da je glavni **cilj staršev, da otroku čim prej pomagajo, da odide od doma in se osamosvoji**. Otroci so naši trenutni sostanovalci. Otrok nismo rodili zase, ampak za življenje in sicer zato, da bodo nekoč odšli v svet in pustili v njem svoj pečat. **Ljubezen daje svobodo in prav to, da otrokom omogočimo oditi in jim pri tem pomagamo, je največji izraz ljubezni v odnosu do otrok.** O vsem tem je potrebno razmišljati sedaj, ko so otroci še v vrtcu.

Veliko staršev bi na vprašanje »Kdo je epicenter družine?« odgovorilo »OTROK.«. In prav v tem je največji problem! Starši so pozabili, da **je epicenter družine vedno partnerski odnos, ne otrok**. Otroci bodo nekega dne odšli od doma, ostala pa bosta partnerja. Ko oče pride domov, je njegova naloga, da najprej poljubi in objame svojo partnerko/ženo, ne otroka. Kajti ravno to dejanje med mamo in očetom za otroka predstavlja nebesa. **Dober partnerski odnos predstavlja za otroka trden temelj in daje otroku občutek varnosti.** Dober partnerski odnos se kaže tudi v usklajenosti pri vzgoji, kar danes staršem povzroča nemalo težav.

Najbolj »problematičen« oz. delikaten odnos v današnjem času je odnos med materjo in sinom. Matere morajo sinove distancirati od sebe, da bi postali moški. Včasih so sinovi odšli v vojsko, nazaj pa so prišli moški.

Oče v družini predstavlja steber družine, saj zagotavlja varnost in je vedno del rešitve problema.

Včasih so duhovniki pred poroko vprašali ženina, koga bi rešil, če bi se hkrati utapljali njegova mati in bodoča žena. Če je ženin odgovoril, »mati, saj je ta le ena«, je župnik odgovoril, da bodo s poroko še malo počakali.

Ko gre sin enkrat od doma poti nazaj domov ni, za partnerski odnos se je potrebno angažirati. Najmočnejša sila je, da sta oče in mati usklajena.

Samostojnost in odgovornost se pri otroku doseže s postavljanjem meja in zahtev ter doslednim izvajanjem le-teh.

Otroci so manj samostojni kot so bili včasih (pri 11-ih letih si še ne znajo zavezati vezalk ali se sami umiti, nadarjeni pa so za 3 stvari (npr. igranje inštrumenta, šport …). **Ena izmed glavnih nalog, da**

otroka naučimo samostojnosti je, ne le da dopustimo, ampak da zahtevamo, da nekaj naredi SAM. Ko enkrat shodi, mu ni potrebno več pomagati pri tem, ker je to zmožen narediti sam. S tem, ko naredi nekaj sam se krepi njegova samopodoba in samozavest – to dvoje se krepi preko dejanj, izkušenj otroka. Pogosto hitreje napreduje drugi otrok, ker želi biti isti kot prvi. S tem, ko delamo stvari namesto otroka, ga držimo na nižji razvojni stopnji. Otrok tako stagnira. Otroka je potrebno pri dejavnostih spodbujati, ga motivirati: »saj ti to zmoreš, ti si že velik in to že znaš…«.

Primer: Starš reče otroku, da naj se na obisku lepo vede, a tega ne stori. Kaj naj stori starš?

Vzgajati pomeni pravilno se odzvati na otrokovo vedenje. V zgornjem primeru je smiselno, da se starš odzove na način: »Ker se nisi držal dogovora, gremo domov.« ali »Vidim, da se ne znaš lepo vesti, zato gremo domov.«. Otrok ni potrebno spraševati, zakaj se tako vedejo, saj še sami ne vedo natanko in vam to težko obrazložijo. Prav tako staršem ni potrebno držati pridige. Potrebno pa se je pravilno odzvati in izvesti vnaprej dogovorjene posledice neprimernega vedenja.

Vzgoja je igra »kdo bo koga«. Na preizkušnji je, kdo postavlja pravila in kdo se jih drži. V otrokovi naravi je, da preizkuša meje, da vidi, koliko bo starš vzdržal. Najstniki zelo preizkušajo meje. Poslanstvo starša je, da »teži«. Otroci ob sebi potrebujejo trdne in stabilne osebnosti.

Ko otrok reče:« Ti si najbolj smotana mami na svetu…«, ne biti žalostna! **Otrok hrepeni po postavitvi meja, saj s tem dobi sporočilo, da je staršu pomemben, da staršu ni vseeno zanj in ga ima rad.**

Ljubezen je brezpogojna (zadovoljitev osnovne otrokove potrebe po varnosti, sprejetosti in skrbi). Kaznovanje z ljubeznijo ni sprejemljivo, saj je gre v tem primeru za manipulacijo z otrokom.

Vzgoja vsebuje pogojevanje, ker moramo otroke ojačati. Otroci so čisto neopremljeni za življenje. V današnjih časih so otroci zaradi najmanjših stvari depresivni (dekle zapusti fant, otrok ne naredi enega izpita ...) ali pa gredo stvari celo tako daleč, da se samopoškodujejo. Dosledno vzgajati pomeni vzgajati ljubeče po točno določenih načelih in pravilih.

Poznamo 2 vrsti joka. 1. kadar otroka nekaj boli, 2. kadar otrok nekaj želi izsiliti. Če znamo ločiti to dvoje, potem je 98% vzgoje že narejene.

Srednja pot med represivno in permisivno vzgojo je **DOSLEDNOST** (slika Rembranta – izgubljeni sin). Vzgajamo z žensko roko (nežnost) in moško roko (avtoriteta), otrok rabi oba elementa.

Glavno odgovornost nosijo starši. **Družina in vrtec naj bosta v skupni nalogi usklajena glede temeljnih otrokovih razvojnih potreb in glede vzgojnih pristopov. Vrtec je le podaljšek starševske vzgoje.** Danes starši preveč prepuščajo vzgojo vrtcem ali drugim ustanovam. Odgovornost za vzgojo pa je vedno na starših. Pomembno je, da starši zaupajo vrtcu, le tako lahko delujejo usklajeno.

Če želite, da vaši otroci postanejo geniji, jim berite pravljice, namesto da zvečer pred spanjem gledajo zaslone. Pogoj za genialnost sta ustvarjalnost in domišljija.

Otrokom je potrebno privzgojiti vztrajnost, delovne navade in disciplino. Danes mislimo, da moramo le uživati in se imeti dobro. Npr. ko peljemo otroka v vrtec, mu rečemo »lepo se imej, imej se fajn«. Včasih pa so rekli »bodi priden, ubogaj«. Posledica tega je, da otroci niso navajeni oziroma pripravljeni na vsakodnevne izzive, ko se jim zgodi krivica ali naletijo na težave. V teh situacijah se ne znajdejo, saj za to niso ustrezno opremljeni, hkrati pa gredo v svet z mislijo, da se morajo vedno imeti lepo. To pripelje do depresivnih, anksioznih počutij in vedenj. Posledično hitreje obupajo in ne vztrajajo. Pogost je stavek »Jaz se tega ne grem.«, ko pride do prve situacije, ki jim ni všeč (npr. nasprotniki dajo prvi gol, otroku pa ob tem vse pade dol). Vsi starši pa se dobro zavedamo, da v življenju ne moremo samo uživati in se imeti lepo in na to je potrebno pripraviti tudi otroke.

Pomembno je, da znamo reči »NE« in ob tem nimamo slabe vesti. Da otrokom damo sporočilo, da je življenje čudovito, ampak pridejo tudi trenutki, ko je potrebno zavihati rokave. Vzgajamo s tem, kar smo, s svojim zgledom, s svojim življenjem.

Otroka moramo videti 20 let naprej. Čas hitro teče, zato je tako pomembno, da vzgajamo za naprej, za življenje, ki je pred nami vsemi.

Povzetek pripravili:
Leja Ambrožič
Barbara Falle